

TIKUVCHILIKDA EKOLOGIK BARQARORLIK: QAYTA ISHLANGAN MATOLARDAN FOYDALANISH VA EKOTEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KIIYIM ISHLAB CHIQRARISH

Jizzax viloyati Zomin
1son politexnikumi i
shlab chiqarish ta'lim ustasi
Jo'rayeva Xafiza

Annotatsiya

Mazkur maqolada tikuvchilik sohasida ekologik barqarorlikni ta'minlash masalalari yoritilgan. Unda qayta ishlangan matolardan foydalanishning afzalliklari, chiqindilarni kamaytirish va resurslarni tejash imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, ekotexnologiyalar asosida kiyim ishlab chiqarish jarayonida organik tolalardan foydalanish, tabiiy bo'yoqlar bilan rang berish va energiya tejankor usullarning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Maqolada ekologik barqaror tikuvchilikning ijtimoiy-iqtisodiy samaralari hamda barqaror moda industriyasini rivojlantirish istiqbollari yoritilgan.

Kalit so'zlar: tikuvchilik, ekologik barqarorlik, qayta ishlangan mato, ekotexnologiya, organik tolalar, barqaror moda.

Abstract

This article highlights the issues of ensuring environmental sustainability in the textile and sewing industry. It analyzes the advantages of using recycled fabrics, reducing waste, and saving resources. In addition, the importance of using organic fibers, applying natural dyes, and energy-saving methods in eco-friendly garment production is discussed. The article also emphasizes the socio-economic benefits of sustainable sewing and the prospects for developing the sustainable fashion industry.

Keywords: sewing, environmental sustainability, recycled fabric, eco-technology, organic fibers, sustainable fashion.

Аннотация

В данной статье рассматриваются вопросы обеспечения экологической устойчивости в сфере швейного производства. Анализируются преимущества использования переработанных тканей, сокращение отходов и экономия ресурсов. Кроме того, показано значение применения органических волокон, натуральных красителей и энергосберегающих технологий при производстве экологически чистой одежды. В статье также освещены социально-экономические преимущества устойчивого швейного производства и перспективы развития индустрии устойчивой моды.

Ключевые слова: швейное производство, экологическая устойчивость, переработанная ткань, экотехнологии, органические волокна, устойчивая мода.

Tikuvchilik sohasi inson hayotining ajralmas qismi bo'lib, kiyim-kechak ehtiyojini qondirish bilan birga, yirik sanoat tarmog'iga aylangan. Biroq yengil sanoatning kengayishi bilan bir qatorda ekologik muammolar ham kuchaymoqda. Atrof-muhitga chiqindilar, kimyoviy bo'yoqlar, ortiqcha suv va energiya sarfi salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bois moda industriyasida ekologik barqarorlik masalasi tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Qayta ishlangan matolardan foydalanish va ekotexnologiyalar asosida ishlab chiqarish barqaror rivojlanishga xizmat qiluvchi eng muhim yo'nalishlardan biridir.

Qayta ishlangan matolardan foydalanishning afzalliklari

Qayta ishlangan matolar tikuvchilik sanoatida resurslarni tejash va chiqindilarni kamaytirishda muhim ahamiyatga ega. Masalan, plastik idishlardan qayta ishlangan polyester yoki eski kiyimlardan olinadigan tolalar yangi mato ishlab chiqarishda qo'llanilmoqda. Bu usul chiqindilarni kamaytirib, tabiatning muvozanatini saqlashga yordam beradi.

Bundan tashqari, qayta ishlangan matolardan tayyorlangan kiyimlar iqtisodiy jihatdan ham samarali bo'lib, xarajatlarni qisqartiradi. Iste'molchilar orasida "eko-kiyim"larga talab ortib borayotgani, ekologik ong shakllanayotganidan dalolat beradi.

Ekotexnologiyalar asosida kiyim ishlab chiqarish

Ekotexnologiyalar kiyim ishlab chiqarishda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, zararli kimyoviy moddalarni kamaytirish va energiya samaradorligini oshirishga qaratilgan.

Organik paxta, bambuk va kanop tolalari asosida tayyorlangan matolar ekologik jihatdan toza bo'lib, inson salomatligiga xavf tug'dirmaydi.

Tabiiy bo'yoqlardan foydalanish kiyimlarni estetik va xavfsiz tarzda ishlab chiqarishga imkon beradi.

Energiya tejamkor dastgohlar va texnologiyalar esa ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirib, barqaror rivojlanishni ta'minlaydi.

Bu jarayonlar tikuvchilik mahsulotlarining sifatini oshirish bilan birga, ekologik xavfsizlikni ham kafolatlaydi.

Tikuvchilikda ekologik barqarorlikning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati

Ekologik barqarorlik nafaqat atrof-muhitni himoya qiladi, balki iqtisodiy rivojlanish uchun ham keng imkoniyatlar yaratadi.

"Yashil iqtisodiyot" konsepsiyasiga hissa qo'shadi.

Mahalliy va xalqaro bozorda ekologik toza mahsulotlarga talab ortadi.

"Sustainable fashion" (barqaror moda) global trend sifatida tikuvchilikda yangi imkoniyatlarni yuzaga keltiradi.

Bu esa o'z navbatida mamlakat eksport salohiyatini kengaytirib, raqobatbardoshlikni oshiradi.

Tikuvchilik sohasi nafaqat kiyim-kechak ishlab chiqarish, balki ekologik barqaror rivojlanishga hissa qo'shuvchi muhim sohalardan biriga aylanmoqda. Zamonaviy dunyoda chiqindilar miqdorining ko'payishi, tabiiy resurslarning kamayishi va iqlim o'zgarishi kabi global muammolar tikuvchilikda ham yangicha yondashuvlarni talab qilmoqda. Shu bois qayta ishlangan matolardan foydalanish va ekotexnologiyalar asosida kiyim ishlab chiqarish jarayonlari tobora ko'proq ahamiyat kasb etmoqda.

Qayta ishlangan materiallardan tayyorlangan matolar chiqindilarni kamaytirish, tabiiy resurslarni tejash va ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish imkonini beradi. Bu nafaqat iqtisodiy jihatdan foydali, balki ekologik muvozanatni saqlash uchun ham zarurdir. Ekotexnologiyalar, jumladan organik paxta va bambuk tolalari, tabiiy bo'yoqlardan foydalanish hamda energiya tejamkor usullarni joriy etish inson salomatligi va atrof-muhitni himoya qilishga xizmat qiladi.

Ekologik barqarorlikning tikuvchilik sohasidagi ahamiyati ijtimoiy nuqtayi nazardan ham beqiyosdir. Chunki barqaror moda konsepsiyasi aholining ekologik ongini shakllantiradi, yosh avlodni tabiatni asrab-avaylashga o'rgatadi hamda iste'molchilarda ekologik toza mahsulotlarga talabni oshiradi. Shu bilan birga, bunday mahsulotlar xalqaro bozorda yuqori raqobatbardoshlikka ega bo'lib, mamlakatning eksport salohiyatini kengaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, tikuvchilikda ekologik barqarorlikni ta'minlash bugungi va kelajak avlodlar uchun muhim masaladir. Qayta ishlangan matolardan foydalanish va ekotexnologiyalarni joriy etish barqaror moda industriyasini rivojlantirishning asosiy sharti hisoblanadi. Kelgusida ekologik toza tikuvchilikni qo'llab-quvvatlash, innovatsion yondashuvlarni keng tatbiq etish va aholining ekologik ongini oshirish orqali ushbu sohani yanada rivojlantirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari. – Toshkent, 2020–2024.
2. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi ma'lumotlari. – Toshkent, 2023.
3. Mamatqulova, N. (2022). *Ekologik toza matolar asosida kiyim ishlab chiqarishning istiqbollari*. Toshkent: Fan nashriyoti.
4. Sadullayeva, M. (2021). *Tikuvchilikda ekologik barqarorlik va qayta ishlangan materiallardan foydalanish*. "Yengil sanoat va dizayn" jurnali, №3.